

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії
Навчальний рік 2021-2022

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«ОСНОВИ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЕТИКИ І МОРАЛІ»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент: вибірковий

Форма здобуття освіти: очна

(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 228 «Педіатрія»

(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) _____

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма) «Педіатрія»

Другого магістерського рівня вищої освіти

Курс 4

Силабус навчальної дисципліни
розглянуто на засіданні кафедри
філософії

Протокол від
“30” серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри

Карп К.І. Карпенко
(підпис) (прізвище та ініціали)

“30” серпня 2021 року

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
передфахової підготовки
(назва)

Протокол від
“31” серпня 2021 року № 1

Голова

О.Ю. Вовк
(підпис) (прізвище та ініціали)

“31” серпня 2021 року

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Алексеєнко Алла Петрівна, професор, доктор філософських наук.
2. Гужва Алла Анатоліївна, асистент кафедри філософії, кандидат філософських наук.
3. Дейнека Володимир Васильович, старший викладач.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь:
Гужва Алла Анатоліївна, асистент кафедри філософії, кандидат філософських наук

Професійні інтереси: філософія, релігієзнавство, соціальна філософія.

Посилання на профайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=16745>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=UdDeQx8AAAAJ&hl=uk>

<https://orcid.org/0000-0001-5821-8182>

Контактний телефон: +380675742993

Корпоративна пошта: aa.huzhva@knmu.edu.ua

Консультації очні:

відповідно до графіку відпрацювань на кафедрі (за попередньою домовленістю);

Консультації онлайн:

на одній з платформ: Moodle, ZOOM, Google Meet, згідно з графіком.

Локація кафедри: м. Харків, пр. Науки, 4, 3 поверх, к. 116

роб. тел. (057) 707-73-38, електронна пошта: kaf.5med.filosofii@knmu.edu.ua

Дейнека Володимир Васильович, старший викладач кафедри філософії.

Професійні інтереси: філософія, історія філософії, етика, логіка, релігієзнавство.

Посилання на профайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/mod/page/view.php?id=60732>

<https://publons.com/researcher/3947072/volodymyr-deineka/>

<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=BmdOnGkAAAAJ>

<https://orcid.org/0000-0001-7228-897X>

Контактний телефон: +380967725740

Корпоративна пошта викладача: vv.deineka@knmu.edu.ua

Консультації очні:

відповідно до графіку відпрацювань на кафедрі (за попередньою домовленістю);

Консультації онлайн:

на одній з платформ: Moodle, ZOOM, Google Meet, згідно з графіком.

Локація кафедри: м. Харків, пр. Науки, 4, 3 поверх, к. 116

роб. тел. (057) 707-73-38, електронна пошта: kaf.5med.filosofii@knmu.edu.ua

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Основи християнської етики і моралі» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Педіатрія» та проекту Стандарту вищої освіти України, другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 228 «Педіатрія».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Студіювання дисципліни «Основи християнської етики і моралі» спрямоване на розкриття закономірностей виникнення і розвитку моральних засад християнської етики, її гуманістичної природи, з одного боку, і висвітлення її важливої ролі в прийнятті етичних рішень стосовно питань життя і смерті людиною європейської культури, з другого боку. Це допоможе майбутньому лікарю вільно орієнтуватися в основних положеннях християнської етики та антропології, поглибити знання в релігійній сфері і краще розуміти мотиви поведінки пацієнтів, які дотримуються християнських традицій.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є головні етичні теорії та моральні традиції християнства.

Міждисциплінарні зв'язки: «Основи християнської етики і моралі» найповніше пов'язані з такими дисциплінами, як «Філософія», «Релігієзнавство», «Біоетика», «Етика», «Етикет у суспільстві та медицині», «Етичні проблеми в медицині», «Психологія спілкування», «Медична психологія з особливостями дитячого віку».

Пререквізити: дисципліни суспільно-гуманітарного циклу, насамперед, «Філософія», «Релігієзнавство», «Етика», «Етикет у суспільстві та медицині», «Етичні проблеми в медицині».

Постреквізити: «Біоетика», «Психологія спілкування», «Медична психологія з особливостями дитячого віку».

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE:

<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=490>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є подолання стереотипу готових формул, запрошення студентів до роздумів над комплексними проблемами, що пов'язані з релігією та вільнодумством. Даний курс має значення для утвердження гуманістичних цінностей сучасного світу, забезпечення громадянської злагоди між людьми різних національностей і віросповідань.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є такі:

конкретизувати гуманітарні знання студентів стосовно базових положень християнської етики;

познайомити студентів із сутністю християнського світосприйняття, існуючими внутрішньо релігійними протиріччями щодо актуальних етичних питань сьогодення, їх ролі в суспільному та політичному житті;
сприяти виробленню студентами власних світоглядних позицій, отриманню навичок сприйняття інших світоглядів;
сприяти реалізації свободи совісті, тобто вибору релігії чи вільнодумства.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами компетентностей:

Інтегральна: здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні:

Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
Здатність приймати обґрунтоване рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії;
Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою;
Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

здобуття особою загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей, необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді;
здатність застосовувати набуті знання, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря, сфера застосування яких передбачена переліками синдромів та симптомів, захворювань, невідкладних станів, лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій;
сформованість фахівця з належними особистими якостями, який дотримується етичного кодексу лікаря.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Soft skills):

Аргументоване прийняття етичних рішень
Гнучкість мислення
Вміння оминати конфліктні ситуації

Винахідливість у стресових ситуаціях
 Комунікбельність
 Творчий підхід до мультикультурних проблемних ситуацій
 Діалогічність
 Впевненість у розумінні мотивів поведінки релігійних людей

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів: 3	Галузь знань: 22 «Охорона здоров`я»	Вибіркова	
Загальна кількість годин: 90	Спеціальність: 228 «Педіатрія» (шифр і назва)	Рік підготовки:	
		4-й	
		Семестр	
		7-й або 8-й	
		Лекції	
Годин навчання: аудиторних – 20 самостійної роботи студента – 70	Освітній ступінь: магістр ОПП «Педіатрія»	–	–
		Практичні	
		20 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		70 год.	–
		Індивідуальні завдання: –	
Вид контролю: залік			

2.1. Опис дисципліни

2.2.1. Лекції

Елективний курс

2.2.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Християнська етика як об'єкт наукового пізнання	2	Розповідь, пояснення, аналітичний	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)

2	Основні положення християнської онтології та антропології	2	Презентація, Розповідь, синтетичний	Реферат Усне опитування
3	Основи морального життя людини в християнській етиці: взаємини з Богом та світом	2	Розповідь, пояснення, індуктивний	Перевірка творчих робіт, доповідь, виступ на задану тему
4	Екзистенційні питання і їх вирішення в християнському дискурсі	2	Пояснення Аналітико-синтетичний	Усне опитування, Індивідуальні завдання
5	Статеві взаємини в контексті християнської моралі	2	Розповідь, пояснення, аналітичний	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
6	Шлюбні взаємини в християнстві	2	Розповідь, пояснення, дедуктивний	Перевірка творчих робіт, доповідь, виступ на задану тем
7	Батьківсько-дитячі відносини з позицій християнської моралі	2	Розповідь, пояснення, дедуктивний	Анотації, Тестовий контроль
8	Моральні засади роботи лікаря і християнська етика	2	Розповідь, пояснення, дедуктивний	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне) Стендова доповідь
9	Проблеми репродуктивного здоров'я в контексті християнської моралі	2	Аналітико-синтетичний, дедуктивний	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне) Реферат
10	Проблеми біомедичних маніпуляцій та генної інженерії з позицій християнської етики	2	Презентація, Аналітико-синтетичний, частково-пошуковий	Перевірка есе Залік
	Всього годин	20		

2.2.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Християнська етика як об'єкт наукового пізнання	7	Робота з джерелами	Виступ на задану тему

2	Основні положення християнської онтології та антропології	7	Підготовка виступу (презентації). Міні-есе.	Перевірка творчих робіт
3	Основи морального життя людини в християнській етиці: взаємини з Богом та світом	7	Підготовка виступу (презентації),	Перевірка творчих робіт
4	Екзистенційні питання і їх вирішення в християнському дискурсі	7	Робота з джерелами	Виступ на задану тему
5	Статеві взаємини в контексті християнської моралі	7	Підготовка есе. Проблемний, дослідницький	Перевірка творчих робіт
6	Шлюбні взаємини в християнстві	7	Підготовка виступу (презентації)	Виступ на задану тему
7	Батьківсько-дитячі відносини з позицій християнської моралі	7	Підготовка есе	Перевірка творчих робіт
8	Моральні засади роботи лікаря і християнська етика	7	Робота з джерелами	Виступ на задану тему
9	Проблеми репродуктивного здоров'я в контексті християнської моралі	7	Проблемний, дослідницький	Виступ на задану тему
10	Проблеми біомедичних маніпуляцій та генної інженерії з позицій християнської етики	7	Підготовка есе	Перевірка творчих робіт
	Всього годин	70		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ», затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 № 181.

Контроль поточної навчальної діяльності здійснюється викладачем академічної групи на кожному практичному занятті відповідно до нижчезазначених видів діяльності з використанням певних критеріїв оцінювання:

1. *УСНА ВІДПОВІДЬ:*

“відмінно” ставиться за повну, вичерпну відповідь на основні питання, а також на додаткові питання викладача. При цьому студент повинен продемонструвати глибоке знання основного теоретичного матеріалу з дисципліни, вміння логічно і творчо мислити, аргументувати основні

положення, вдало ілюструвати їх прикладами із життя або художньої літератури, продемонструвати вміння відстоювати власну точку зору при розв'язанні задач, проблемних ситуацій, спираючись при цьому на добре володіння основною термінологією дисципліни.

“добре” загалом залишаються ті ж вимоги, що й для оцінки **“відмінно”**, при недостатньо повній відповіді на деякі питання.

“задовільно” виставляється, якщо студент засвоїв основні положення курсу, володіє необхідним мінімумом понять, може використати їх при розв'язанні задач. При цьому можливі нечіткі відповіді на деякі основні і додаткові питання, а також репродуктивність мислення.

“незадовільно” ставиться тоді, коли не виконуються названі вище вимоги.

2. ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОПОВІДІ (РЕФЕРАТУ) В АУДИТОРІЇ:

“відмінно” ставиться за вміння чітко, зрозуміло донести основні положення проблеми в межах наданого для цього часу (7-10 хвилин), за відповіді на запитання аудиторії, за вміння володіти її увагою, а також за емоційно натхнений контекст доповіді і належне технічне оформлення реферату відповідно до вимог наукових праць.

“добре” ставиться при виконанні вище визначених умов, але при недостатньо повному виконанні їх обсягів.

“задовільно” ставиться, якщо студент демонструє виключно репродуктивний підхід до викладання проблеми без елементів творчості, без належного оформлення тексту реферату.

“незадовільно” ставиться у тому випадку, коли студент не в змозі презентувати реферат, не володіє матеріалом, який у ньому викладений, а також у тому випадку, якщо реферат взагалі не підготовлений.

3. СТЕНДОВА ВІДПОВІДЬ:

“відмінно” ставиться за повну, вичерпну відповідь на поставлене питання, коли студент має продемонструвати не тільки глибоке знання основного теоретичного матеріалу з дисципліни, а і вміння логічно і творчо мислити, аргументувати основні положення, спираючись при цьому на добре володіння основною термінологією дисципліни.

“добре” - загалом залишаються ті ж вимоги, що й для оцінки **“відмінно”** при недостатньо повній або вірній відповіді на питання.

“задовільно” виставляється, якщо відповідь є нечіткою, недостатньо аргументованою, неповною або у більшій мірі невірною.

“незадовільно” ставиться тоді, коли відповідь відсутня або є невірною.

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми дисципліни та підсумкового заняття (ПЗ) студенту виставляється оцінка за національною 4-бальною шкалою. Підсумковий бал з ПНД визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 1.

Таблиця 1. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу:

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4.27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

3.2. Питання до заліку:

1. Предмет і структура християнської етики як сфери гуманітарного знання.
2. Базові категорії християнської етики як об'єкт наукового аналізу.
3. Основні тенденції розвитку релігії в сучасному світі.
4. Негативні та позитивні наслідки імплементації компонент релігійного світогляду до освітнього простору медичного вишу.
5. Поняття «релігія», сутність релігії, відмінності між теологічним та релігієзнавчим тлумаченням релігії.
6. Основні положення християнської онтології та антропології.
7. Ключові аспекти буття людини в межах християнського дискурсу та її роль у відносинах «Бог-Людина-Світ».
8. Порівняльний аналіз моральних традицій Старого і Нового Заповітів.
9. Основні положення християнської етики щодо побудови взаємин людини з Богом та світом.
10. Моральний ідеал християнства.
11. Основні положення християнської етики щодо вирішення людиною екзистенційних питань.
12. Морально-етичне підґрунтя заповідей щодо пошани ближнього та гідності людської особи.

13. Моральні настанови у виборі життєвого шляху в контексті християнської етики та антропології.
14. Ключові особливості гендерної проблематики в християнстві.
15. Головні етичні протиріччя в питаннях взаємин статей в межах християнського дискурсу.
16. Принцип любові до себе і до ближнього в контексті актуальних викликів християнству з боку сучасного світу.
17. Головну мета шлюбу в межах християнського дискурсу.
18. Поняття «цнота» та «блуд» в християнській та секулярній етичних традиціях.
19. Моральні настанови у питаннях сексуальних та шлюбних відносин в християнстві.
20. Основа батьківсько-дитячих відносин в межах християнської етики.
21. Моральні обов'язки батьків та дітей у взаєминах в контексті Старого і Нового Заповітів.
22. Концепт відповідального батьківства з позицій християнської моралі.
23. Морально-етичні виклики в роботі медичного працівника.
24. Базові моральні орієнтири в роботі лікаря з позицій християнської етики.
25. Сутність поняття «милосердя».
26. Ставлення до питань переривання вагітності та контрацепції в християнському дискурсі.
27. Шляхи подолання проблеми постабортного синдрому в контексті християнської етики.
28. Позиції християнської етики щодо безпліддя та репродуктивних технологій.
29. Передумови виникнення світоглядних протиріч між наукою та релігією.
30. Концепція гідності, цілісності та ідентичності людини як принципова позицію християнської спільноти по відношенню до генної інженерії та ряду біомедичних маніпуляцій.
31. Етичне підґрунтя світоглядного неприйняття евтаназії з боку християнської моралі.

3.3. Контрольні питання:

1. Тлумачення релігійного типу світогляду.
2. Поняття «релігія», сутність релігії, відмінності між теологічним та релігієзнавчим тлумаченням релігії.
3. Основні тенденції розвитку релігії в сучасному світі
4. Концепт «світова релігія».
5. Спільне та відмінне у поняттях «етика» і «мораль».
6. Аргументація етичних рішень у християнстві.
7. Негативні та позитивні наслідки імплементації компонент релігійного світогляду до освітнього простору медичного вишу.
8. Сучасна взаємодія секулярного гуманізму і християнської моралі.
9. Діалог релігійних традицій у «етиці Авраама».
10. Контекстуалізація Золотого правила моралі у різних релігійних традиціях.
11. Біблія – колекція джерел. Головні складові частини Біблії.

12. Головна ідея християнської онтології.
13. Людина і її структура у контексті християнської антропології.
14. Дуалізм людини і питання безсмертя душі.
15. Природне право і закон божий (Тома Аквінський).
16. Природне право як етичний аргумент.
17. Ключові аспекти буття людини в межах християнського дискурсу та її роль у відносинах «Бог-Людина-Світ».
18. Декалог як кодекс моральних законів Старого Заповіту.
19. Нагірна проповідь – моральний дороговказ Нового Заповіту.
20. Порівняльний аналіз моральних традицій Старого і Нового Заповітів.
21. Основні положення християнської етики щодо побудови взаємин людини з Богом та світом.
22. Моральний ідеал християнства.
23. Основні положення християнської етики щодо вирішення людиною екзистенційних питань.
24. Поняття екзистенціалів.
25. Віра, Надія, Любов – основні чесноти християнства.
26. Сім головних теологічних чеснот і сім основних гріхів.
27. Три стадії духовного зростання людини згідно з С. К'єркегором.
28. Морально-етичне підґрунтя заповідей щодо пошани ближнього та гідності людської особи.
29. Моральні настанови у виборі життєвого шляху в контексті християнської етики та антропології.
30. Ключові особливості гендерної проблематики в християнстві.
31. Патріархальна культура і християнські чесноти.
32. Головні етичні протиріччя в питаннях взаємин статей в межах християнського дискурсу.
33. Принцип любові до себе і до ближнього в контексті актуальних викликів християнству з боку сучасного світу.
34. Позашлюбні сексуальні стосунки у контексті «природного права».
35. Головну мета шлюбу в межах християнського дискурсу.
36. Моногамія і полігамія у християнських конфесіях.
37. Поняття «цнота» та «блуд» в християнській та секулярній етичних традиціях.
38. Моральні настанови у питаннях сексуальних та шлюбних відносин в християнстві.
39. Гендерна нерівність у регулювання сексуальних стосунків християнською етикою.
40. Феміністична християнська етика.
41. Основа стосунків батьків і дітей у християнській моралі.
42. Моральні обов'язки батьків та дітей в контексті Старого і Нового Заповітів.
43. Концепт відповідального батьківства у християнській етиці, його патріархальне підґрунтя.
44. Морально-етичні виклики в роботі медичного працівника.
45. Християнська етика праці.

46. Базові моральні орієнтири в роботі лікаря з позицій християнської етики.
47. Сутність поняття «милосердя».
48. Любов до ближнього і рівність перед Богом як цінність кожного окремого життя.
49. Ставлення до питань переривання вагітності та контрацепції в християнському дискурсі.
50. Шляхи подолання проблеми постабортного синдрому в контексті християнської етики.
51. Позиції християнської етики щодо безпліддя та репродуктивних технологій.
52. Передумови виникнення світоглядних протиріч між наукою та релігією.
53. Концепція гідності, цілісності та ідентичності людини як принципова позиція християнської спільноти по відношенню до генної інженерії та низки біомедичних маніпуляцій.
54. Етичне підґрунтя світоглядного неприйняття евтаназії з боку християнської моралі.
55. Межі життя у гуманізмі і християнській етиці.
56. Вплив християнства на культуру глобалізованого світу.

3.3. Правила оскарження оцінки: кожний студент має право на оскарження отриманої оцінки, для чого передусім, має звернутися до свого викладача, а за необхідності – до завідувачки кафедри, професорки Карпенко К.І. (головний корпус, 3-ій поверх, к. 117; на електронну пошту ki.karpenko@kntu.edu.ua).

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Силабус та сам процес викладання дисципліни враховує можливість повноцінного залучення здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Кафедра філософії – це простір, вільний від будь-якої дискримінації, дружній до осіб з особливими освітніми потребами.

Академічні очікування від студентів/-ок. Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його. Відпрацювання відбувається онлайн та/або оффлайн згідно «Положення про порядок відпрацювання студентами Харківського національного медичного університету навчальних занять» та відповідно до графіку прийому відпрацювань, розміщеному на інформаційному стенді кафедри / на сторінці кафедри на платформі Moodle.

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **лекційного заняття** студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливість та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Поведінка в аудиторії. Основні «так» і «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача (так само в онлайні);
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;

- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику під час занять.

Порядок інформування про зміни у силабусі. Викладач зобов'язаний проінформувати студентство про зміни, внесені до силабусу. Оновлений силабус розміщується на офіційному сайті університету відповідно до встановленого порядку.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Навчання в рамках дисципліни відбувається згідно Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті (див. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf). Усі факти порушення академічної доброчесності як з боку студента, так і з боку викладача можуть бути винесені на розгляд Комісії з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами (див. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf).

Кафедра філософії підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук. Використання електронних гаджетів допускається виключно в навчальних цілях і з дозволу викладача.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Robin G. Christian Ethics: The Basics. – London; New York: Routledge, 2020. – 192 p.
2. Бендик М., Гнатів І., Огірко О. Християнська етика. – Львів, 2018.
3. Сіданіч І.Л. Християнська педагогіка. – Київ, 2018.
4. Wilkens S. Introduction to four theories of Christian ethics / Christian Ethics: four views / ed. by S. Wilkens. – Downers Grove: IVP Academic, 2017. – P. 1–17.
5. Козиряцька С.А. Основи християнської етики і моралі: навчальний посібник для студентів III-IV курсів медичних факультетів. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2017. – 108 с.

Допоміжна

1. Словник біблійних та християнських термінів [Електронний ресурс]. Режим доступу URL: <https://credo.pro/2012/07/69921>
2. Українська Біблія онлайн [Електронний ресурс]. Режим доступу URL: <http://ukrbible.at.ua/>

3. Mahrik, T. (2018). The golden rule of morality – an ethical paradox. *Ethics & Bioethics (in Central Europe)*, 8 (1–2), 5–13.
4. Савельєв В.П. Етика: навчальний посібник. – Львів: Магнолія, 2018. – 241 с.
5. Ковальова О. М. Медичні та етичні аспекти генетичного тестування і консультивання. – Київ, 2020. – 193 с.
6. Bobyrov V. Base of bioethics and biosafety. – Vinnitsa: Nova Knyha, 2019. – 248 p.
7. Рассудіна К.С. Цінність людського життя в біоетичному дискурсі: концепції святості і якості життя. – Київ, 2021. – 488 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=490>

8. ІНШЕ

Корисні посилання для опанування курсу «Основи християнської етики і моралі»:

1. *Ethics. Internet Encyclopedia of Philosophy*. URL: <https://iep.utm.edu/ethics/#H2>
2. Harkness, G. *Christian Ethics*. URL: <https://www.religion-online.org/book/christian-ethics/>
3. *International ethics guidelines for health-related research involving humans*. URL: <https://cioms.ch/wp-content/uploads/2017/01/WEB-CIOMS-EthicalGuidelines.pdf>
4. *Natural Law. Internet Encyclopedia of Philosophy*. URL: <https://iep.utm.edu/natlaw/>
5. Pittenger, N. *After Death: Life in God*. URL: <https://www.religion-online.org/book/after-death-life-in-god/>
6. *Thomas Aquinas: Moral Philosophy. Internet Encyclopedia of Philosophy*. URL: <https://iep.utm.edu/aq-moral/>
7. Council For International Organizations Of Medical Sciences. URL: <https://cioms.ch/>

Корисні посилання для процесу навчання у ХНМУ:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-pogl-vyv-dysc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx